

Csendes, szürke gyermekkorom után szinte magától értetődő volt, hogy Szent Ágoston mondatát tegyem meg életcélul: „A legnagyobb tett hűnek lenni a kicsiben.” Nem azért, mert én alázatos akarok lenni, hanem mert a kicsi naggyá nő, mint az evangéliumi mustármag. Nem mindig sikerül lelkesedésben a felszín fölött tartani magam, de intenzív munkám minden percében érzékelem ennek a hűségnek a segítő erejét. „Aki a kicsiben is nagyon hű — írja Rudolf Kögel —, annak Isten megadja kegyelmét, hogy ami nagy, azt oly könnyen tegye, mintha kicsiség volna.” Ez utóbbi még nem sikerült, de örök reményem.

Kétezer év telt el Jézus feltámadása óta. De — gyakran érzem — folytonos emmauszi úton járunk: a kétségbeesés és a remény kettős útján. Mert felismerhetetlenül, de velünk van („...hát nem lángolt a szívünk, amikor beszélt az úton...” [Lk 24,32]). Csak annyit tudunk mondani: „maradj velünk, mert esteledik”.

A szeretetre épülő orvosi hivatás

VIZI E. SZILVESZTER
kutatóorvos

*„...megmarad a hit, a remény és a szeretet,
ez a három, de közülük a legnagyobb a szeretet.”*
(1Kor 13,13)

Az ókori orvosok, a kor erkölcsi felfogásával összhangban, még megtagadták a segítségadást a gyógyíthatatlan betegektől, elmenekültek a megfertőzöttek elől, még az előkelőségeket is, ha gyógyíthatatlan betegeknek bizonyultak, magukra hagyták. Ennek megfelelően az orvosok a haldoklókkal sem törődtek. A spártaiak a torzszülötteket, a testi fogyatékos csecsemőket lehajították a Taigetosz-hegy Apothetai szakadékába.

Az Újszövetségben a négy evangélista viszont, de főleg Lukács, az antiochiai pogány orvos említi gyakran Jézus gyógyítással összefüggő tetteit, amelyeket a szeretet és könyörületesség jelleméz. Jézus kézzelével gyógyította meg az izületi gyulladással bajlódó beteg asszonyt (Lk 13,10-17). Márk (9,14-29) pontos leírása szerint Jézus epilepsziás gyereket gyógyít az apa kérésére. Ugyanezt az esetet említi, bár nem ennyire szakszerűen leírva, Lukács (9,37-43) és Máté (17,14-21) is. Jézus bénákat (Lk 5,17-26; párh.) és leprásokat (Lk 5,12-16; párh.) is gyógyít. A samaritánusról szóló példabeszédében világosan megfogalmazódik a beteg ember ellátásának erkölcsi normája.

Nem véletlen, hogy az orvoslás védőszentjévé azt a — 3. század végén élt és működött két orvost — Szent Kozmát és Szent Damjánát választják, akik könyörületességéből gyógyítottak nem fogadva el semmiféle fizetést tevékenységükért. Érdekesség, hogy e két gyógyító szent tiszteletének Magyarországon is maradtak nyomai a különböző helységnevekben: ilyen például Zala megyében Kozmadombja nevű falu, amelyről kimutatták, hogy hajdani neve Kozmadamján volt.

Az Újszövetségben leírt példák és a kereszténység elterjedése így változtatja meg a nyugati orvostudomány, az orvosi tevékenység etikai alapjait. Szakmai szempontból viszont a Római Birodalom virágkorának időszakában működő, a hippokratészi tanokat hirdető *Galénosz* (131-201) tanai válnak uralkodóvá. A kor orvos tudósai így érvelnek: „így mondja *Galénosz*”.

A betegek ellátása szempontjából jelentős állomás, amikor Nursiai Szent Benedek, Kr. u. 529-ben, az olaszországi Monte Cassinón megalapítja a *Benedek-rendet*, amely a szegényekről, a zarándokokról és a betegekről való gondoskodást tartotta elsőrendű kötelességének (*infirmorum cura ante omnia adhibenda est*). Ezután rövidesen a kolostorok ezreibe menhelyek és kórházak létesülnek, amelyeket *hospitium*oknak, *hospitalék*nek, *infirmarium*oknak neveztek. A középkor szellemiségének megfelelően Európa országaiban sajnos az a torz nézet kezdett eluralkodni, hogy a betegség büntetés, és gyógyulást csak az isteni kegyelem, az angyalok, a szentek közbenjárása adhat. Ennek eredményeképpen a lélek és a test gondozása (*cura animae et cura corporis*) a papok, szerzetesek kötelességei közé tartozott. Időközben a tudomány fejlődésének eredményeként a tudásanyag bővülésével kialakul az egyes szakterületekkel foglalkozó szakemberek közösége, és az egyháztól függetlenedik. Ennek megfelelően e szakemberek képzése is megváltozik.

A középkor leghíresebb orvosi iskolája a salernói, amelyben négy nyelven, latinul, görögül, héberül és arabul tanították a doctrinától mentes, empirikus gondolkozást. Európában a 12. és 13. században keletkeznek az első egyetemek, ahol már a tudományok fejlődésének eredményeként szakosodott orvosképzés folyt. A 14. század első felében már egy egyetem alapításához a pápának kellett engedélyt adnia. Az egyetem, az Universitas már négy karból állt: jogtudományi, hittudományi, orvostudományi és szabad művészeti karból.

Napjainkban is, ha megvizsgáljuk az orvos tevékenységét, ha figyelembe vesszük az egyre inkább elgépiesedő diagnosztika szakmai jelentőségét, az orvos szakmai sikeressége jelentős részben attól is függ, hogy milyen kapcsolatot tud teremteni betegével, hogy meg tudja-e nyerni betege bizalmát, hogy a beteg-orvos kapcsolatban meg tudja-e jeleníteni a megértést és a szeretetet.

A magyar nyelv olyan szépen fejezi ki az egészséget, amikor az *egészségre* teszi a hangsúlyt. Az egészség nemcsak a betegség hiánya, hanem — ahogy azt az Egészségügyi Világszervezetnél is meghatározták — a betegség hiányán kívül a testi, lelki és szociális megelégedettség állapota.

A szamaritánusról szóló példabeszédben a pap, a levita és a szamáriai ember közül a szamaritánus az, akit ma is példaként kellene követnünk, akinek nemcsak megesett a szíve a kirabolt és félholtra vert emberen, hanem sebeit ellátta, gondját viselte.

ZLINSZKY JÁNOS
jogtudós

Boldogulásom útja...

A gyökerek

Életem egyik nagy kegyelme, hogy harmonikus családi környezetbe nőttem bele mindkét oldalról. Apám és anyám közt mély szerelem szövődött, amire nemcsak az ő életük, de további nemzedékeké is alapozódhatott. Bizonyos, hogy az én gondolkodásomra, életfelfogásomra döntő hatással volt e szoros rokon szeretetszálak, példás családi viszonyok sora. Ezt tartottam, tartom természetesnek, s mindent, amit azóta másként láttam, ügyvédként, társadalomban, irodalomban, kivételesnek, természetellenesnek.

Ma is a keresztény házaspár modelljének tartom szüleimet — anélkül, hogy (látszólag) valaha igyekeztek volna azok lenni. Olyan volt ez számukra, mint a levegő, vagy a nemzet. Adott, megélt, másképp nem is elképzelhető világ! Amit tettek, az az otthon építése, a kapcsolatok ápolása, a mi titkos vágyaink teljesítése kényeztetés nélkül, kis eredményeink elismerése és visszáságaink nyesegetése. Rokonságunkban a természetesség, vidámság, ötletesség, játékoság ragadta meg a gyermek figyelmét. A szigorú elvek, nevelési szempontok, az önfegyelem, a kötelességek, köztük elsősorban a vallási kötelességek teljesítése nem vált soha erőltetetté, kényszerré. Derűsen élvezték az életet, mások gondja iránt érzékenyen — gyászt és bajt is elfogadva és megosztva.

Külön kegyelem, hogy a pesti piarista gimnáziumban nyolc éven át osztályfőnököm és cserkészparancsnokom is volt dr. Papp László. Több tanárom is kiváló egyén, nevelő volt. Hogy az iskola katolikus volt, hogy ők papok voltak, semmi erőltetettséget nem jelentett. Teljes természetességgel ízesült addigi életünkhöz. Kitágult családomnak éreztem mindig a piarista iskolát (noha kezdetben nem voltam, lustaságom miatt, kiváló tanuló). Hogy elmúlt évben familiárisa lettem a Rendnek, meghattott és kitüntetett, de írás nélkül is annak éreztem magam.

A gyökerek közé tartozik a cserkészlet, a törekvés emberebb emberré és magyarabb magyarrá lenni, nemcsak résen állni, de Teleki Pál jelmondata szerint „kötelességet keresni”. A maga ro-